CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MOL 2019

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA LITEWSKIEGO

POZIOM ROZSZERZONY

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

Uprawnienia ucznia do:

☐ dostosowania kryteriów oceniania

DATA: **23 maja 2019 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MOL-R1_1P-192

MOL 2019

Układ graficzny
© CKE 2015

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka, suformuluokite problemą ir ją panagrinėkite. Naudokitės Viktorijos Daujotytės apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Viktorija Daujotytė
Orumo saikas vertinant istoriją

Ir kada gi pasieksim tą krantą, nuo kurio išvysime /
Kaip viskas buvo ir kodėl.

Č. Milošas, „Kur saulė teka ir leidžiasi“

Kiekvienas laikas, kiekviena epocha turi savo žodyną, ritualus, ideologiją. Ideologijos yra įtikinėjimai, kad toks mąstymas, toks vertinimas yra pažangesnis, teisingesnis už buvusias. [...] Vyresnės kartos žmonėms, išgyvenusiems sovietinės ideologijos ir įvairių jos komponentų prievartą, patyrusiems nelengvų išbandymų, ir naujųjų ideologijų akivaizdoje yra sunku išlikti savimi, sakyti savo nuomonę, nebijoti, nebijoti ir klysti. Ir ką reiškia klysti, sakysime, mąstant apie tėvynę, tautą, jos istoriją, ypač apie skaudžiuosius jos momentus? Iš kur mes žinome, „kaip viskas buvo ir kodėl“, kas yra mums patikėjęs *visą tiesą*, kad ryžtamės ir kitus įtikinėti taip mąstyti, taip vertinti? [...]

Visgi kažkas stabdo atskiras žmonių nuomones, pačių susidarytas, kartais ir iškentėtas, kai istorija yra ir artimųjų likimai. Jei mąstai ne taip, kaip lyg ir visuotinai priimta, tampi pažeidžiamas, tave gali viešai kritikuoti, netgi stebėtis: kaip galima būti tokiam ar tokiai nemoderniai, atsilikusiai? [...] Mūsų sąmonės indai labiausiai pildosi iš empatinių pajautų, ne iš kritinių. Akcentuodami ir ugdomąjį kritiškumą, neturime užmiršti, kad pirmiausia turi susidaryti empatiniai sąmonės sluoksniai. [...] Niekas negali pakeisti empatinės savivokos centro – savo žemės, savo šalies, savo namų, savo kalbos, savųjų. Ir savo istorijos – pridurtume, nors istorija yra sunkesnis išbandymas. Kuo artesnė, tuo sudėtingesnė, neatskiriama nuo ideologijos, nuo jos istorinių veiksnių bei jų vertinimų. Istorija veikia mus net ir neveikdama, nepereidama į kalbą, teiginius, ideologijas. Istorija yra mūsų sąmonėje ir pasąmonėje. Pagal naująsias ideologemas savo istorijai, pagaliau ir sau patiems mes turime būti kritiški, savikritiški. Daugeliu atvejų taip ir yra. Ir lietuvių tauta, ypač tais atvejais, kai jai reikėjo neatidėliojant veikti, išsiugdydavo kritiškų protų. [...]

Bet – svarbi, būtina ir kita santykio pusė: empatija, didžiausia pastanga įsigilinti į kiekvieną atvejį, prieš sprendžiant prisiimti moralinių įsipareigojimų naštą. Kiekviena tauta (kaip ir kiekvienas asmuo) su savo istorija turi (gali turėti) ir atskirą santykį, nebūtinai suderintą su vyraujančia, neišvengiamai subendrinta, ideologizuota pozicija. Sąmoningas pilietis apie itin sudėtingus, prieštaringus savo šalies istorijos momentus turi siekti susidaryti savo nuomonę. Tam reikia blaivios moralinės atmosferos, kai nebaugu atskirą nuomonę sakyti, kartu sakant ir nuomonės argumentus.

Yra klausimų, į kuriuos neįmanoma atsakyti, yra problemų, kurių neįmanoma išspręsti. Tokiais atvejais tenka gyventi galutinai neatsakomo sunkumo atvirybėje. Gyventi nuolat grįžtant prie faktų, jų permąstymo, prieinamų tekstų skaitymo, jų ir su jais susijusių aplinkybių aiškinimosi. Beveik nedrąsu ištarti (klišė, bet kažkaip jau iškeliama už skliaustų), kad į istoriją reikia žvelgti istoriškai – bandant tarsi įeiti į laiką, kai *tai* vyko, atsižvelgiant į visas aplinkybes, kiek jų pajėgiama aprėpti.

V. Daujotytė, „Orumo saikas vertinant istoriją“, http://literaturairmenas.lt

2 tema. Interpretuokite ir palyginkite pateiktus eilėraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Vincas Kudirka
Motinai

O motin! kada tavo vaikas valgyt šaukia,
Paduok jam juodos duonos, vandens iš šaltinio –
Anksti tegul prie vargo pripras kasdieninio,
Tegul paskui, jį kęsdams, kaktos nesuraukia!

O kada tavo vaikas su kaimynais žaisto,
Mokink jį mylėt draugą, mokink suteikimo,
Pratinki prie kantrybės ir pasišventimo
Ir veski į mokyklą, kur gaus dvasiai maisto!

Kada gi tavo vaikas ateis į tvirtumą,
Rodyk, tegul sau sunkų darbą pasilaiko
Ir, eidams paskui žagrę, teturi ramumą!

O idant tavo triūsas turėtų svarbumą,
Dėk sėklą sūnaus širdin tuoj iš jauno laiko,
Nes tik motinai ačiū už gerumą vaiko!

V. Kudirka, „Motinai“, *Raštai I,* 1989, Vilnius, p. 53.

Bernardas Brazdžionis
Mažoji motina

Niekur nemini jie tavo mažo vardo,
o esi tu, mano Motina, esi.
Niekur jie nemato tavo mažo vardo,
o šviesi tu, mano Motina, šviesi!

Išraškys jie tavo sodus ir sodybas,
ir beturtė, ir bekraitė būsi tu,
išvarys tave iš sodų ir sodybų, –
liks našlaitei tik dalia kapų šaltų…

Ne!

Tavo gyslom gyvas teka mano kraujas,
tavo skausmas – ir mana širdies žaizda,
mano gyslom teka gyvas tavo kraujas,
tavo džiaugsmas – ir mana širdies daina!

Jei tu mirtum, aš tavam kely dar gyvas,
jei aš mirčiau, liktum, Motin, tu gyva!
Amžiai nešė, amžiai neš dar tavo sielą gyvą,
tu mažoji, tu didžioji Lietuva.

B. Brazdžionis, „Mažoji motina“, *Poezijos pilnatis*, 1989, Vilnius, p. 215.

WYPRACOWANIE

na temat nr.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tabelę wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 – 3 – 6 – 9		
	B.	0 – 3 – 6 – 9		
interpretacja porównawcza	A.	0 – 2 – 4 – 6		
	B.	0 – 4 – 8 – 12		
	C.	0 – 2		
	D.	0 – 3 – 6		
	E.	0 – 1 – 2		
	F.	0 – 2 – 4		
	G.	0 – 2 – 4		
	H.	0 – 2 – 4		

BRUDNOPIS ***(nie podlega ocenie)***